

Heliodore

Studiegids 2024
Opleiding kunstzinnige therapie

Versie: 19 nov 2023

Draag de zon naar de aarde, O mens;
Gij zijt geplaatst tussen licht en duisternis.
Wees een strijder voor het licht.
Houd van de aarde zodat zij wordt
tot een stralende edelsteen.
Herschep de plant, herschep het dier, herschep uzelf.

Oud Perzische spreuk

Studiegids kunstzinnige therapie opleiding 2024

Heliodore verzorgt de opleiding 'Kunstzinnige therapie'.

Inleiding

Het doel van kunstzinnige therapie is het stimuleren en ondersteunen van genezings- en ontwikkelingsprocessen bij een cliënt of een groep cliënten door middel van kunstzinnige activiteiten. De kunstzinnig therapeut doet dit met behulp van een doelgerichte en een op antroposofische menskundige inzichten gebaseerde keuze van kunstzinnige middelen en oefeningen.

De opleiding duurt drie jaar. Het eerste en tweede jaar werk je vooral aan je eigen kunstzinnige ontwikkeling. We bieden veel laagdrempelige oefeningen aan die je in de je eigen beroepspraktijk kunt gebruiken. Door deze oefeningen te doorleven leer je ze op basis van kennis én intuïtie in te zetten. Het derde jaar staat naast verdere kunstzinnige ontwikkeling meer in het teken van jou als begeleider van therapeutische - en ontwikkelingsprocessen. Hoe schep je een omgeving waarin mensen kunnen helen en groeien.

De opleiding is opgezet voor mensen die anderen willen begeleiden met kunstzinnig werken. Ook mensen die een persoonlijke, spirituele ontwikkelingsweg willen gaan door middel van kunstzinnig werken zijn van harte welkom. Kunstzinnig werken in een vrije en veilige omgeving is helend en ik-versterkend.

In deze studiegids gaan we nader in op wat we beogen met de opleiding, wat je kunt verwachten van ons en wat wij verwachten van jou als deelnemer aan de opleiding.

Heliodore is opgezet door Marijke de Vries en Peter Kapenga

Marijke de Vries

Heeft een eigen praktijk voor kunstzinnige therapie en supervisie in Haarlem.
www.kunsttherapiehaarlem.nl.

Zij begeleidt mensen met vermoeidheids-, burn-out- en gevoeligheidsklachten. Daarnaast is zij parttime werkzaam in een SGGZ praktijk.

Peter Kapenga

Heeft een eigen praktijk voor coaching in Haarlem en hij geeft lezingen over antroposofische onderwerpen.

Hij begeleidt mensen met verschillende vragen vooral met behulp van (familie)opstellingen.
www.familieopstellingencoach.nl.

Wij laten ons inspireren door de oude Ierse monniken, die aan de westkust van Ierland tuintjes aanlegden. De mensen die langs kwamen leidden ze door hun tuin en zo ontstonden gesprekken over het leven en de moeilijkheden van de mensen. De Ierse Monniken stonden voor het verzorgen van de genezende levenskrachten, de innerlijke standvastigheid en voor de vrijheid van het individu.

Inhoudsopgave

1.	Studiegids kunstzinnige therapie opleiding 2024	3
2.	Inhoudsopgave	4
3.	Het doel van kunstzinnige therapie	5
4.	Wie geven de opleiding	6
5.	Opzet opleiding kunstzinnige therapie	7
6.	De 6 competenties van de kunstzinnig therapeut	8
7.	Opzet, data en lesrooster leerjaar 1 (2024)	10
8.	Opzet, data en lesrooster leerjaar 2 (2025)	12
9.	Opzet, data en lesrooster leerjaar 3 (2026)	14
10.	Studenten informatie	16
	a) Intake, vooropleiding en studietijd	
	b) Benodigde materialen	
	c) Studiekosten	
	d) Toetsen en certificaat	
	e) Absentie	
	f) Proef cliënten	
	g) Extra taken studenten	
	h) Aansprakelijkheid	
	i) Routebeschrijving	
	j) Mindervalide	
	k) Parkeren	
	l) Fietsenstalling	
	m) Contactgegevens	
	n) Algemene voorwaarden, privacy en klachten	

3. Het doel van kunstzinnige therapie

Het doel van kunstzinnige therapie is het stimuleren en ondersteunen van genezings- en ontwikkelingsprocessen bij een cliënt of een groep cliënten door middel van kunstzinnige activiteiten. De kunstzinnig therapeut doet dit met behulp van een doelgerichte en een op antroposofische menskundige inzichten gebaseerde keuze van kunstzinnige middelen en oefeningen.

Tekenen, schilderen en boetseren

Puur praktisch gezien is kunstzinnige therapie: therapeutisch tekenen, schilderen en boetseren. Wat er in iemand leeft zie je terug in wat iemand maakt. Al doende komt het innerlijke leven – met zijn obstakels, patronen, angsten, kracht en talenten – bovendrijven. Het is een gezamenlijke zoektocht van de cliënt en de therapeut. De uitkomst staat niet vast en de weg ernaartoe is minstens even belangrijk.

De basis van de kunstzinnige therapie

Kunstzinnig werken doe je vanuit je innerlijke, scheppende bron. Elke kunstzinnige oefening is een zoektocht naar een bewuste verbinding met deze bron. Wat er op papier of in de klei verschijnt vertelt jouw verhaal. Je handen liegen niet en dat maakt kunstzinnig werken kwetsbaar. Tegelijkertijd zit daar ook de schoonheid van dit vak. Door met een open en kunstzinnige blik te kijken naar de schoonheid van een werk, word je je meer bewust van je zoektocht. Zo zet je de volgende stap in de richting van je innerlijke bron. Door verder te oefenen bouw je als vanzelf steeds meer zelfvertrouwen op.

Helende reis

De zoektocht naar je innerlijke bron is tegelijkertijd een helende reis. In elk werk is de helende kracht werkzaam en zichtbaar. Door goed naar het werk te kijken proberen we deze kracht te leren kennen en in de volgende oefening verder naar voren te halen. Zo kan kunstzinnig werken ook gebruikt worden voor therapie en coaching.

Leidraad en inspiratie

Sprookjes, mythische verhalen en levensverhalen van mensen komen ook voort uit de innerlijke bron. Bij het kunstzinnig werken gebruiken we deze verhalen vaak als leidraad en inspiratie.

Kunstzinnige scholing

In de opleiding leer je andere mensen begeleiden in de kunstzinnige zoektocht naar hun innerlijke bron. Dat kan pas nadat je deze weg zelf bent gegaan. We bieden daarom een driejarig traject aan om eerst je eigen innerlijke scholing te ondergaan.

Materialen en mensen

Kunstzinnige oefeningen en het leren kennen van materialen en technieken zijn de basis van de opleiding. Het goed leren kijken naar mensen en hun werk is de tweede stroom in het opleidingstraject.

We oefenen dit waarnemen aan mineralen, planten, dieren en mensen in de wetenschap dat de mens al deze rijken ook in zich draagt. Onze innerlijke bron is onderdeel van een verborgen wereld, die de basis vormt van alles wat zichtbaar is. Kunst maakt deze wereld zichtbaar. In de Antroposofie vinden wij een weg om deze verborgen wereld beter te leren kennen. Kennismaken met de Antroposofie en haar mogelijkheden is de derde stroom door de hele opleiding heen.

4. Wie geven de opleiding

Marijke de Vries, kunstzinnig therapeut - eindverantwoordelijke en begeleidster van heel de opleiding.

Docenten:

Odette Aalhuizen - Kunstzinnig therapeut (De Wervel)

Yvonne ter Brink, Muziektherapeut – koor

Lara Brummans, Euritmist - euritmie

Huub Detert – Kunstzinnig therapeut (De Wervel)

Peter Kapenga – Coach, Fenomenologie en Antroposofie

Rita Süter, Kunstzinnig therapeut (De Wervel) en Davis counselor

5. Opzet opleiding voor kunstzinnige therapie

Persoonlijke ontwikkeling is de verdere bewustwording van de 4 'lichamen' die in de Antroposofie worden onderscheiden. Het fysieke lichaam is het voor de gewone zintuigen zichtbare lichaam. De andere drie lichamen zijn onzichtbaar voor de gewone zintuigen. Het levenslichaam of vormkrachtenlichaam is de basis van al het leven en de levensprocessen. Het astrale lichaam is de basis van al het innerlijke leven, het beleven van de wereld en het lichaam. Het ik is de basis voor het zelfbewustzijn en van daaruit kunnen we ons leven en de benoemde lichamen bewust gaan vormen en omvormen.

Het vormkrachtenlichaam, astrale lichaam en ik zijn onzichtbaar voor de gewone zintuigen maar worden zichtbaar in hun werkzaamheid in de zintuigelijke wereld. Ook de aspecten waarnemen, denken, voelen, willen en handelen hangen samen met deze vier lichamen. Zo leer je de verschillende lichamen ook in hun werking naar binnen kennen. De mens is een dynamische samenhang van deze vier delen en ieder deel kent zijn eigen wetmatigheden en werkt weer op de andere drie in. Kunstzinnig werken heeft invloed op alle vier de lichamen.

In het eerste jaar werk je vooral aan de zelfdiscipline, in het tweede jaar aan de zelfkennis, en in het derde jaar de zelfreflectie.

Programmering opleiding

Het programma is in 3 studiejaar ingedeeld. In elk studiejaar werken we aan de zes competenties van een kunstzinnig therapeut (zie volgende hoofdstuk).

Dit werken doe we als volgt:

- a. Kunstzinnige oefeningen doen tijdens de opleiding en thuis.
- b. Samen kijken en reflecteren in de groep.
- c. Inhoudelijke kennis vergaren.
- d. Zelfreflectie en verwerking van de aangeboden stof.
- e. In het 3^e jaar werk je met oefencliënten.

In de opleiding gehanteerde opleidingsdidactiek is gebaseerd op opvattingen over het leren voor volwassenen. Hierin wordt ruimte gegeven aan het bepalen van het eigen leerproces en wordt gestreefd naar reflectief en zelfstandig leren.

Dit krijgt in de opleiding vorm door:

Contacturen:

Je bent aanwezig in een les of een studiegroep en volgt de geboden inhoud en oefeningen.

Zelfstudie en zelfreflectie:

Je studeert en oefent thuis verder met de aangeboden stof. Je reflecteert op de stof, oefeningen en hoe jij daar als persoon op reageert. Je formuleert je eigen leerthema's.

Verbinding maken met het beroepsveld:

In het 3^e jaar zoek je zelfstandig naar 3 oefencliënten, waarbij de in de opleiding verworven methodieken en werkwijzen toepast en maak je een afstudeeropdracht die voortkomt uit het werken met oefencliënten.

Intervisie en supervisie en voortgangsgesprekken

Je volgt in het 3e jaar intervisie en supervisiebijeenkomsten om te reflecteren op wat je met je oefencliënten meemaakt. Waar nodig voer je een voortgangsgesprek met één van de docenten. Dat kan op je eigen en op onze aanvraag zijn.

Werkstukken en verslagen maken:

Door het systematisch maken van verslagen, werkstukken, en het vormgeven van presentaties worden de studievorderingen zichtbaar. Elk jaar beoordelen we de voortgang van je ontwikkeling aan de hand van een aantal werkstukken.

6. De 6 Competenties van de kunstzinnig therapeut

Een competentie bestaat uit specifieke kennis, vaardigheden en innerlijke houding (attitude) die op het juiste moment worden ingezet.

In alle opleidingsjaren wordt aandacht besteed aan het oefenen van deze competenties. In de opleiding proberen wij deze competenties steeds aan jou voor te leven en we beseffen ons dat wij ook nog steeds leren.

We onderscheiden de volgende zes competenties voor een kunstzinnig therapeut:

1. Beeldende vaardigheden:

- Je beheerst verschillende beeldende vaardigheden zoals tekenen, houtskool, boetseren met klei, nat in nat schilderen, sluiëren, schilderen en pastel. Je gaat respectvol om met de materialen.
- Je kunt je zelf uiten in deze materialen en gebruik van materiaal en werkwijzen overbrengen aan andere mensen.
- Je schept innerlijk en uiterlijk een stimulerende ruimte en klimaat waarin andere mensen kunstzinnig kunnen werken.
- Je bent daarbij soms uitnodigend en soms sturend bij het inzetten, uitleggen en de uitvoering van de oefeningen en je gaat volwassen om met feedback op jouw handelen/uitleg/interventies.

2. Fenomenologie: een kunstzinnige blik op levende en innerlijke processen:

- Je bent in staat om op een fenomenologische wijze naar het werk van anderen te kijken en in woorden te karakteriseren wat je ziet en tegelijkertijd innerlijk ervaart.
- Je kijkt en spreekt op een vrijlatende, positief kritische, ondersteunende en opbouwende wijze.

3. Antroposofische menskundige en medische kennis:

- Je kent en herkent de uitdrukking van de verschillende onzichtbare wezensdelen van de mens in de zichtbare wereld en in de uitingen van de menselijke innerlijke wereld. Daardoor ben je in staat om uit medische diagnoses, kunstzinnig werk en andere uitingen van mensen gezonde en ongezonde tendensen te herkennen. Met deze tendensen ga je in de therapie kunstzinnig aan de slag.
- Je hebt een onbevangen houding ten opzichte van de verschillende geboden inzichten zowel de regulier natuurwetenschappelijke, de complementaire als de Antroposofische gezichtspunten.
- Mocht je een eigen praktijk als therapeut beginnen dan raden wij je aan een training medische basiskennis te volgen om de huidige medische manier van kijken en spreken je meer eigen te maken. Dit is ook van belang wanneer je met andere beroepsgroepen informatie uitwisselt.

4. Inzicht in de fasen van ontwikkeling:

- Je hebt inzicht in de ontwikkelingsfasen van de aarde, de mensheid en de individuele mens.
- Deze ontwikkelingsfasen vind je in het dagelijkse leven terug en zijn een belangrijke bron om gezonde en ongezonde tendensen te herkennen en deze in de therapie of begeleiding te gebruiken voor een volgende helende of ontwikkelingsstap.
- Je hebt het vermogen om de inzichten te relateren aan je eigen ontwikkelingsvragen en -stappen.

5. Vakgericht waarnemen en handelen in de praktijk:

- Je kan een vakspecifieke diagnose stellen en deze naast de diagnose en/of vraag van de verwijzer gebruiken bij het opstellen van een behandelplan.
- Je kan binnen de behandelkaders de benodigde beeldende kunstzinnige middelen toepassen in een therapeutisch proces zowel bij individuele therapie als bij het werken met groepen.
- Je kan het therapeutisch proces en de resultaten daarvan schriftelijk documenteren.
- Je kan het therapeutisch proces en de resultaten bespreken met cliënt, verwijzer en/of behandelteam.
- Je kan de lopende therapie evalueren en indien nodig het behandelplan bijstellen.
- Je kan een eindrapportage opstellen waarin ook het eventuele vervolg van het therapeutisch proces is aangegeven.
- Vanuit waarnemingsvermogen en inlevingsvermogen respectvol kunnen handelen vanuit betrokkenheid en distantie.

6. Therapeutische attitude:

- Je kan reflecteren op het eigen handelen in relatie tot de client, de therapeutische relatie en de hierboven geformuleerde beroepseisen. Waar nodig formuleer je je eigen leervragen en onderneemt stappen om deze te hanteren.
- Je neemt verantwoordelijkheid voor je eigen handelen en leert voortdurend bij. Je corrigeert waar nodig je inzichten en handelingen.
- Je gaat prudent om met alle informatie die je van en over iemand hebt gekregen en spreekt of correspondeert daarover met niemand, tenzij in overleg en met uitdrukkelijke toestemming van je cliënt.

7. Opzet, data en lesrooster leerjaar 1 (2024)

In het eerste jaar maak je kennis met alle beeldende vakken en materialen: tekenen en construeren, schilderen en sluisen, boetsen, houtskool en pastel.

We beginnen met de ontwikkeling van de kunstzinnige blik door inleiding in de fenomenologie en een eigen onderzoek naar de werking van de kleuren. In verschillende vakken komt de kunstzinnige/fenomenologische blik weer terug ander andere in het vak embryologie (herfst)

In de ochtend inleidingen besteden we aandacht aan de Antroposofische menskunde. We besteden aandacht aan waarnemen en denken, de mens als lichaam, ziel en geest. We vragen je soms om naast de kunstzinnige verwerking enkele innerlijke oefeningen uit te proberen.

Vanuit de Genesis en de embryologie ontdekken we verschillende ontwikkelingsfasen. We gaan deze ook kunstzinnig verwerken.

Door de onderstaande toetsen oefen je in verslaglegging en zelfreflectie.

nr.	Toetsen jaar 1	verslagen	kunstzinnig werk	inleveren uiterlijk
1	Leerthema's	reflectieverslag	geen	1-3-2024
2	Vormtekenen	reflectieverslag	vormtekeningen	30-6-2024
3	Houtskool 1	reflectieverslag	reeks 1	30-6-2024
4	Houtskool 2	reflectieverslag	reeks 2	30-6-2024
5	Kleurenleer	reflectieverslag	kleurenonderzoek	30-9-2024
6	Genesis	reflectieverslag	de reeks	15-12-2024
7	reflectie leerthema's	reflectieverslag	geen	15-12-2024

Les data 2024

1ste jaar	2024	
blok	vrijdag	zaterdag
1	12-jan	13-jan
2	26-jan	27-jan
3	9-feb	10-feb
4	15-mrt	16-mrt
5	5-apr	6-apr
6	19-apr	20-apr
7	24-mei	25-mei
8	14-jun	15-jun
9	6-sep	7-sep
10	27-sep	28-sep
11	18-okt	19-okt
12	8-nov	9-nov
13	29-nov	30-nov

Het basisprogramma van de dag:

We werken van 10:00 tot ongeveer 17:30. Middagpauze van 13:00 – 14:00

De ochtend openen we met een overdenking, zingen of euritmie. Daarna 1 uur tot 1,5 uur inleidingen in de fenomenologie, antroposofische menskunde of andere onderwerpen.

Van 11:30 tot 13:00 en van 14:00 - 17:30 werk je over het algemeen kunstzinnig. Je kunt dan naar behoefte je eigen pauzes nemen. Tijdens deze tijden bekijken we en bespreken we ook gezamenlijk het werk.

Jaar 1 2024						
Data	Tijd	10:00	10:30	11:30 - 13:00	13:00 Pauze	14:00 - 17:30
1	vrijdag 12 januari 2024	kennismaken		tekenen waarneming 1		sprookjesschilderen 1
2	zaterdag 13 januari 2024	vorm 1	inleiding 1	geometrie 1		boetsen basis 1
3	vrijdag 26 januari 2024	zingen	Inleiding 2	tekenen waarneming 2		Vormschilderen 1
4	zaterdag 27 januari 2024	vorm 2	Inleiding 3	geometrie 2		boetsen basis 2
5	vrijdag 9 februari 2024	zingen	Inleiding 4	geometrie 3		Vormschilderen 2
6	zaterdag 10 februari 2024	vorm 3	Inleiding 5	geometrie 4		boetsen basis 3
7	vrijdag 15 maart 2024	zingen	Inleiding 6	Houtskool inc 1		Vormschilderen 3
8	zaterdag 16 maart 2024	vorm 4	Inleiding 7	kleurenleer 1		boetsen basis 4
9	vrijdag 5 april 2024	zingen	Inleiding 8	Houtskool inc 2		Vormschilderen 4
10	zaterdag 6 april 2024	vorm 5	Inleiding 9	kleurenleer 2		boetsen basis 5
11	vrijdag 19 april 2024	zingen	Inleiding 10	Houtskool inc 3		sprookjesschilderen 2
12	zaterdag 20 april 2024	vorm 6	Inleiding 11	kleurenleer 3		Hauschka 1
13	vrijdag 24 mei 2024	zingen	Inleiding 12	Houtskool inc 4		sprookjesschilderen 3
14	zaterdag 25 mei 2024	vorm 7	Inleiding 13	kleurenleer 4		Hauschka 2
15	vrijdag 14 juni 2024	zingen	Inleiding 14	Houtskool inc 5		sprookjesschilderen 4
16	zaterdag 15 juni 2024	vorm 8	Inleiding 15	kleurenleer 5		Hauschka 3
17	vrijdag 6 september 2024	opmaat	Inleiding 16	dynamisch tekenen 1		pastel 1
18	zaterdag 7 september 2024	euritmie 1	Inleiding 17	euritmie 2/ Genesis 1		sluieren 1
19	vrijdag 27 september 2024	opmaat	Inleiding 18	dynamisch tekenen 2		pastel 2
20	zaterdag 28 september 2024	euritmie 3	Inleiding 19	euritmie 4 / Genesis 2		sluieren 2
21	vrijdag 18 oktober 2024	opmaat	Inleiding 20	Genesis 3		Embryologie boets 1
22	zaterdag 19 oktober 2024	euritmie 5	Inleiding 21	euritmie 6 / Genesis 4		sluieren 3
23	vrijdag 8 november 2024	opmaat	Inleiding 22	Genesis 5		Embryologie boets 2
24	zaterdag 9 november 2024	euritmie 7	Inleiding 23	euritmie 8 / Genesis 6		sluieren 4
25	vrijdag 29 november 2024	opmaat	Inleiding 24	dynamisch tekenen 3		sluieren 5
26	zaterdag 30 november 2024	euritmie 9	Inleiding 25	euritmie 10/dyn teken 4		Bomenwerkstuk/afsluiting

Wijzigingen in de volgorde van de lessen zijn voorbehouden.

8. Opzet, data en lesrooster leerjaar Jaar 2 (2025)

In het tweede jaar ga je met verschillende reeksen aan de slag. Het rijk van de planten en de levende processen staat centraal. Je volgt een boom in zijn ontwikkeling een heel jaar lang. In de therapie is het geduldig observeren van levensprocessen en deze ondersteunen een belangrijke factor. Levensprocessen hebben hun eigen ritmes en tijd.

Je werkt verder met de verschillende beeldende materialen om ze je nog meer eigen te maken.

De kunstzinnige blik wordt verder verscherpt en verdiept door herhaling en toepassing op de plantenwereld en de kleuren.

In de ochtendinleidingen wordt de antroposofische menskunde verder verdiept. We vragen je om enkele innerlijke oefeningen te doen.

Ontwikkelingen komen zowel wat betreft inhoudelijke stof als in de verschillende reeksen steeds weer op een andere manier terug. Heracles, de Edda, de Grot Landschapsoefening zijn ieder op hun manier ontwikkelingsreeksen.

We toetsen in het 2^e jaar de volgende elementen.

nr.	Toetsen jaar 2	verslagen	kunstzinnig werk	inleveren uiterlijk
8	Leerthema's	reflectieverslag	geen	1-3-2025
9	Bomenwerkstuk	reflectieverslag	kunstzinnig werk verschillende technieken	15-12-2025
10	Heracles	reflectieverslag	de reeks	30-6-2025
11	Kleurenleer Goethe	reflectieverslag	kunstzinnige verwerking	30-6-2025
12	Grot landschap	reflectieverslag	de reeks	15-12-2025
13	reflectie leerthema's	reflectieverslag	geen	15-12-2025

Les data 2025

2e jaar	2025	
blok	vrijdag	zaterdag
1	24-jan	25-jan
2	7-feb	8-feb
3	28-feb	1-mrt
4	21-mrt	22-mrt
5	11-apr	12-apr
6	9-mei	10-mei
7	23-mei	24-mei
8	13-jun	14-jun
9	5-sep	6-sep
10	19-sep	20-sep
11	10-okt	11-okt
12	7-nov	8-nov
13	28-nov	29-nov

Jaar 2 2025						
Data	Tijd	10:00	10:30	11:30 - 13:00	13:00 Pauze	14:00 - 17:30
1	vrijdag 24 januari 2025	vorm 1	inleiding 1	projectieve geometrie 1		kleurenleer goethe 1
2	zaterdag 25 januari 2025	start	inleiding 2	plantkunde 1		planten boetseren
3	vrijdag 7 februari 2025	vorm 2	inleiding 3	projectieve geometrie 2		kleurenleer goethe 2
4	zaterdag 8 februari 2025	start	inleiding 4	plantkunde 2		platonische lichamen boetseren
5	vrijdag 28 februari 2025	vorm 3	inleiding 5	Heracles 1		kleurenleer goethe 3
6	zaterdag 1 maart 2025	start	inleiding 6	projectieve geometrie 3		platonische lichamen boetseren
7	vrijdag 21 maart 2025	vorm 4	inleiding 7	Heracles 2		kleurenleer goethe 4
8	zaterdag 22 maart 2025	start	inleiding 8	plantkunde 3		platonische lichamen boetseren
9	vrijdag 11 april 2025	vorm 5	inleiding 9	Heracles 3		uitspaar oefeningen 1
10	zaterdag 12 april 2025	start	inleiding 10	plantkunde 4		platonische lichamen boetseren
11	vrijdag 9 mei 2025	vorm 6	inleiding 11	Heracles 4		uitspaar oefeningen 2
12	zaterdag 10 mei 2025	start	inleiding 12	plantkunde 5		platonische lichamen boetseren
13	vrijdag 23 mei 2025	vorm 7	inleiding 13	Heracles 5		uitspaar oefeningen 3
14	zaterdag 24 mei 2025	start	inleiding 14	Edda 1		sluieren 1
15	vrijdag 13 juni 2025	vorm 8	inleiding 15	Heracles 6		uitspaar oefeningen 4
16	zaterdag 14 juni 2025	start	inleiding 16	Edda 2		sluieren 2
17	vrijdag 5 september 2025	vorm 9	inleiding 17	Edda 3		sluieren 3
18	zaterdag 6 september 2025	start	inleiding 18	dynamisch tekenen 1		grot landschap 1
19	vrijdag 19 september 2025	vorm 10	inleiding 19	Edda 4		sluieren 4
20	zaterdag 20 september 2025	start	inleiding 20	dynamisch tekenen 2		grot landschap 2
21	vrijdag 10 oktober 2025	vorm 11	inleiding 21	Edda 5		grot landschap 3
22	zaterdag 11 oktober 2025	start	inleiding 22	dynamisch tekenen 3		grot landschap 4
23	vrijdag 7 november 2025	vorm 12	inleiding 23	Edda 6		grot landschap 5
24	zaterdag 8 november 2025	start	inleiding 24	dynamisch tekenen 4		grot landschap 6
25	vrijdag 28 november 2025	vorm 13	inleiding 25	Edda 7		grot landschap 7
26	zaterdag 29 november 2025	start	inleiding 26	dynamisch tekenen 5		grot landschap 8

Wijzigingen in de volgorde van de lessen zijn voorbehouden.

9. Opzet, data en lesrooster leerjaar Jaar 3 (2026)

In het derde jaar beheers je de materialen en verschillende kunstzinnige processen voldoende en gaat deze toepassen op 3 proefcliënten. Je oefent daarbij ook de intake, de diagnose, het behandelplan en verslagleggen. Marijke is op de achtergrond aanwezig als supervisor. (Eventuele supervisie sessies zijn helaas niet inbegrepen in de les som)

Je beheerst de kunstzinnige blik en gebruikt ook deze bij je proefcliënten. We raden je aan om deel te nemen aan een intervisiegroep met medecursisten.

De kunstzinnige ontwikkeling strekt zich nu uit over een heel bewegelijke wereld, die van de dieren. Dat vraagt een hele andere instelling en houding en andere vaardigheden om deze te observeren en te leren kennen. Dieren zijn bij uitstek de uiting van innerlijke menselijke vaardigheden (Leen Mees schreef een boekje met de titel 'Dieren zijn wat mensen hebben').

De ontwikkelingsreeksen zetten zich voort in de kunstgeschiedenis, we volgen de verschillende cultuurtijdperken.

Het najaar staat verder in het teken van onderzoek naar jezelf. Je onderzoekt je eigen biografie. Integreert wat je in de tijd hiervoor hebt geleerd.

We toetsen de volgende elementen:

nr.	Toetsen jaar 3	verslagen	kunstzinnig werk	inleveren uiterlijk
15	Leerthema's	reflectieverslag	geen	1-3-2026
16	Dierenwerkstuk	reflectieverslag	kunstzinnig werk verschillende technieken	30-6-2026
17	3 proefcliënten	dossiers	plan, voortgang, eindadvies	30-10-2026
18	Kunstgeschiedenis	presentatie	kunstzinnige verwerking	data
19	Parcival	reflectiegesprek	de reeks	27-11-2026
20	reflectie leerthema's	reflectieverslag	geen	27-11-2026

Les data 2026

3e jaar	2026	
blok	vrijdag	zaterdag
1	23-jan	24-jan
2	6-feb	7-feb
3	27-feb	28-feb
4	20-mrt	21-mrt
5	10-apr	11-apr
6	8-mei	9-mei
7	29-mei	30-mei
8	19-jun	20-jun
9	4-sep	5-sep
10	18-sep	19-sep
11	9-okt	10-okt
12	6-nov	7-nov
13	27-nov	28-nov

Jaar 3 2026						
Data	Tijd	10:00	10:30	11:30-13:00	13:00 Pauze	14:00 - 17:30
1	vrijdag 23 januari 2026	vorm dierenriem 1	inleiding 1	kunstgeschiedenis		temperamenten schilderen
2	zaterdag 24 januari 2026	start	inleiding 2	vormtekenen planetenzegels		dieren boetseren
3	vrijdag 6 februari 2026	vorm dierenriem 2	inleiding 3	kunstgeschiedenis		temperamenten schilderen
4	zaterdag 7 februari 2026	start	inleiding 4	vormtekenen planetenzegels		dieren boetseren
5	vrijdag 27 februari 2026	vorm dierenriem 3	inleiding 5	kunstgeschiedenis		temperamenten schilderen
6	zaterdag 28 februari 2026	start	inleiding 6	vormtekenen planetenzegels		boetseren liggen staan
7	vrijdag 20 maart 2026	vorm dierenriem 4	inleiding 7	kunstgeschiedenis		sluieren 3
8	zaterdag 21 maart 2026	start	inleiding 8	vormtekenen planetenzegels		boetseren liggen staan
9	vrijdag 10 april 2026	vorm dierenriem 5	inleiding 9	kunstgeschiedenis		sluieren 3
10	zaterdag 11 april 2026	start	inleiding 10	vormtekenen planetentekens		boetseren liggen staan
11	vrijdag 8 mei 2026	vorm dierenriem 6	inleiding 11	kunstgeschiedenis		sluieren 3
12	zaterdag 9 mei 2026	start	inleiding 12	vormtekenen planetentekens		gelijkenissen
13	vrijdag 29 mei 2026	vorm dierenriem 7	inleiding 13	kunstgeschiedenis		sluieren 3
14	zaterdag 30 mei 2026	start	inleiding 14	vormtekenen planetentekens		gelijkenissen
15	vrijdag 19 juni 2026	vorm dierenriem 8	inleiding 15	kunstgeschiedenis		sluieren 3
16	zaterdag 20 juni 2026	start	inleiding 16	vormtekenen planetentekens		gelijkenissen
17	vrijdag 4 september 2026	vorm dierenriem 9	inleiding 17	biografische portretten tekener		sluieren 4
18	zaterdag 5 september 2026	start	inleiding 18	biografische portretten tekener		parcival schilderen
19	vrijdag 18 september 2026	vorm dierenriem 10	inleiding 19	kunstgeschiedenis		sluieren 4
20	zaterdag 19 september 2026	start	inleiding 20	biografische portretten tekener		parcival schilderen
21	vrijdag 9 oktober 2026	vorm dierenriem 11	inleiding 21	biografische portretten tekener		sluieren 4
22	zaterdag 10 oktober 2026	start	inleiding 22	biografische portretten tekener		parcival schilderen
23	vrijdag 6 november 2026	vorm dierenriem 12	inleiding 23	biografische portretten tekener		parcival schilderen
24	zaterdag 7 november 2026	start	inleiding 24	biografische portretten tekener		parcival schilderen
25	vrijdag 27 november 2026			eindgesprekken		eindgesprekken
26	zaterdag 28 november 2026			diploma uitreiking		

Wijzigingen in de volgorde van de lessen zijn voorbehouden.

10. Studenten informatie en algemene voorwaarden

a) *Intake, vooropleiding en studietijd*

Voor de opleiding vind een intakegesprek plaats. Op basis van dit gesprek en een schriftelijke motivatie en gemaakt kunstzinnig werk beoordeelt Marijke de Vries of je definitief bent toegelaten tot de opleiding. Marijke bevestigt dit per email.

We verwachten geen specifieke vooropleiding voor deze opleiding. De inhoudelijke lessen zijn op Hbo niveau.

Bedenk wel dat je thuis bijna wekelijks ten minste 4 uren kunstzinnig bezig bent.

b) *Benodigde materialen*

De volledige lijst van benodigde materialen voor de opleiding Heliodore. Deze materialen zijn bedoeld voor het huiswerk thuis. Van te voren krijg je als huiswerk op welke materialen je mee hebt te nemen naar de les.

Voor de opleidingsdagen zorgen wij voor de schilderplank, papier, penselen, verf en klei.

De overige materialen zoals (kleur)potloden, pastel, houtskool, passer en gum, map zelf van thuis meenemen op de lesdagen. Onderstaande items zijn te bestellen bij Mercurius via De Zaailing Amsterdam (zij verzenden door heel Nederland)

benodigde materialen voor de opleiding Heliodore

*Zweeds therapeuten papier 140 gram 44X32 cm Mercurius

*Iltis schilderpenseel nr. 20 Mercurius

*Schilderplank kunststof 40 x 55 cm Mercurius

Wit tekenpapier A3

Passer

Liniaal

Geodriehoek

Gum en kneedgum

Potloden HB en 4B

Kleurpotloden (minimaal 12 kleuren)

Puntenslijper

Soft Pastel Rembrandt Talens - algemene selectie - Doos met 30 halve krijtjes

Wit krijt soft pastel Schmincke 3 stuks

Plantenverf doos Memo; voor lesjaar 2 bij Heliodore te bestellen

Houtskool 1 cm doorsnede

Schuurpapier 80

Verf aquarel Cotman van Winsor & Newton:

- cadmium yellow,
- citroengeel,

- vermiljoenrood,
- rose madder,
- Pruisischblauw,
- ultramarijnblauw,
- indigo

7 verfnapjes

Afplaktape

Boetseerlei brood van 10 kilo

Map voor A3

c) Studiekosten

Voor de opleiding vind een intakegesprek plaats. Op basis van dit gesprek en een schriftelijke motivatie en gemaakt kunstzinnig werk beoordeelt Marijke de Vries of je definitief bent toegelaten tot de opleiding. Marijke bevestigt dit per email.

Na de bevestiging van Marijke dat je welkom bent bij de opleiding kun je je via de website www.kunsttherapiehaarlem.nl aanmelden. Graag aanmelden voor 1 december 2023 zodat we op tijd weten dat we met de opleiding kunnen beginnen.

De investering in de opleiding bedraagt € 2.850,- per studiejaar (Prijspeil 2024). Daarnaast de hierboven genoemde materialen.

De betaling van het lesgeld voor 2024 is per 1 december 2023 € 2.850. Dit bedrag is vrijgesteld van BTW. (Marijke de Vries, kunstzinnig therapeut is geregistreerd bij het Cpiön.)

Je mag in 1 of 2 of in 4 termijnen betalen. Voor extra betalingen brengen we € 25,- administratiekosten per betaling in rekening. Je ontvangt circa 14 dagen voor de datum een factuur voor elke betaling.

Betaling in 1 termijn € 2.850,- bij aanmelding via de website.

betaling in 2 termijnen	Betaling in 4 termijnen
1e betaling bij aanmelding € 1.450,-	1e betaling bij aanmelding € 737,50
2e betaling per 1 juni 2024 € 1.450,-	2e betaling per 1 maart 2024 € 737,50
	3e betaling per 1 juni 2024 € 737,50
	4e betaling per 1 september 2024 € 737,50

Het studiegeld kan uitsluitend worden overgemaakt d.m.v. een storting bij ASN bank t.n.v. Marijke de Vries Kunstzinnig therapeut op rekeningnummer NL18 ASNB 0781 2605 66.

In het 3e jaar volg je alleen of in kleine groepen mogelijk één of enkele supervisie bijeenkomsten deze worden apart in rekening gebracht.

De opleiding gaat in ieder geval van start met minimaal 8 studenten.

In de algemene voorwaarden lees je alles over onze regelingen voor te laat betalen en het onderbreken van je studie. Schroom niet, maak dingen op tijd bespreekbaar.

d) Toetsen en certificaat

Ieder jaar toetsen we een aantal onderdelen. Per jaar is aangegeven wat we van je verwachten en wanneer je je werk uiterlijk bij ons inlevert. Wanneer we je huiswerk met een onvoldoende beoordelen, volgt een gesprek. Vervolgens bespreken we verder hoe de onvoldoende kan worden weggewerkt.

Het kan zijn dat wij van mening zijn dat de voortgang van je ontwikkeling in onze ogen onvoldoende is en niet binnen de termijn van een leerjaar kan worden weggewerkt. We behouden ons dan het recht voor om je opleiding voor een periode op te schorten.

Je krijgt een certificaat nadat alle toetsen met een voldoende zijn beoordeeld.

e) *Absentie*

Je belt of appt Marijke uiterlijk op de dag zelf voor 9:00. Telefoon 06 52451214.

Je zorgt er zelf voor dat je via een medestudent de kennis en oefeningen inhaalt. Wanneer je meer dan 8 lesdagen mist ben je niet geslaagd voor het betreffende studiejaar.

f) *Proef cliënten*

Wanneer je met proef cliënten gaat werken maken we afspraken over de begeleiding en de supervisie van Marijke op het proces. We nemen geen aansprakelijkheid voor wat er in de sessies met proefcliënten gebeurt.

g) *Extra taken studenten*

Om het reilen en zeilen binnen de opleiding goed te laten verlopen, wordt er naast studie extra inzet van de studenten gevraagd in alle leerjaren. In het lokaal hangt voor elke groep een takenlijst. Elke student zal in de loop van het studiejaar een aantal corvee werkzaamheden verrichten zoals de materialen verzorgen voorafgaand aan de lessen voor de medestudenten. Koffie en thee zetten voorafgaand aan de 3 pauzes. Opruimen en schoonmaken na afloop van de lessen.

h) *Aansprakelijkheid*

Wij zijn niet aansprakelijk voor vermissing of diefstal van je persoonlijke eigendommen. Let er goed op en houd ze bij je.

i) *Routebeschrijving*

Routebeschrijving naar Waterwolfweg 35, 2034 JK Haarlem.

Route met de auto

Vanwege zeer beperkte parkeergelegenheid in de wijk wordt aan bezoekers gevraagd om hun auto te parkeren op de Cruquiusdijk ter hoogte van nr. 91 of achter op het parkeerterrein van het Haarlemmermeermuseum De Cruquius, Cruquiusdijk 27, 2142 ER Cruquius.

Vanaf de N201 rijd je de Cruquiusdijk op, en sla je direct na het Theehuis Cruquius rechtsaf richting de gratis parkeerplaats van het museum. Vanaf de parkeerplaats is het nog 15 minuten lopen naar Waterwolfweg 35.

Route openbaar vervoer

Vanaf Station Haarlem of Station Hoofddorp rijdt buslijn 340 in respectievelijk 15 of 10 minuten naar het museum. Uitstappen bij de halte 'Cruquiusbrug', naast het museum. Vanaf de bushalte is het nog 15 minuten lopen naar Waterwolfweg 35.

Lopen vanaf Cruquiusdijk/Haarlemmermeermuseum naar Waterwolfweg 35.

Je loopt van de drukke weg (N201) af en houdt de Ringvaart aan je linkerhand. Je loopt door tot de eerste ophaalbrug = de fietsbrug aan je linkerhand. Steek de vaart over via de fietsbrug en loop terug langs de andere kant van het water. Als je dit pad vervolgt, loop je de Waterwolfweg op. Aan het eind van de weg met de bocht mee, het huis aan je linkerhand, is nummer 35.

Fiets- en voetgangerspontje

Van 1 april tot 1 oktober tussen 10:00 uur en 18:00 uur vaart er dagelijks (als het weer het toelaat) een gratis pontje tussen het Cruquiusmuseum en de Waterwolfweg. De overtocht duurt ongeveer 5 minuten.

j) Mindervalide

Voor de mindervalide die met de auto reist, is er 1 parkeerplek op het adres beschikbaar. Hiervoor wordt gevraagd van tevoren contact op te nemen met Marijke.

k) Parkeren

Heliodore is gevestigd in een kleine nieuwe woonwijk. De parkeerplekken in dit wijkje zijn uitsluitend bedoeld voor de bewoners. Help ons om het contact met onze burens goed te houden, parkeer op de Cruquiusdijk, bij het Theehuis of bij het Haarlemmermeer museum.

l) Fietsenstalling

Aan de zijkant van het huis is een fietsenstalling. Graag je fiets in de stalling zetten.

m) Contactgegevens en vragen

Heb je vragen dan kun je je richten tot Marijke de Vries. Hetzij telefonisch hetzij schriftelijk. Schriftelijke vragen proberen we uiterlijk binnen 2 tot 3 werkdagen af te handelen. Mocht het langer duren dan krijg je een email waarin we de termijn van het antwoord aangeven. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer we met vakantie zijn.

Bereikbaarheid per telefoon en email

Emailadres Marijke de Vries: info@kunsttherapiehaarlem.nl

telefoon: 06 52451214

Adres : Heliodore t.a.v. Marijke de Vries, Waterwolfweg 35, 2034JK Haarlem

n) Algemene voorwaarden, privacy en klachten opleidingen

1. Algemeen

Marijke de Vries, kunstzinnig therapeut geeft opleidingen en workshops in of met behulp van kunstzinnige therapie, kunstzinnig werken en in de vorm van gesprekken in de meest uitgebreide zin van de woord. Opleidingen worden gegeven onder de merknaam 'Heliodore'.

Deelnemers zijn bij het volgen van de bijeenkomsten zelf verantwoordelijk voor hun welzijn.

2. Definities

Deze Algemene Voorwaarden zijn van toepassing op alle overeenkomsten tussen Marijke de Vries (hierna te noemen: 'MV') en de Deelnemer van opleidingen, workshops en supervisie trajecten (hierna te noemen: 'Deelnemer').

Onder 'Deelnemer' verstaan we de natuurlijke persoon die daadwerkelijk aan de Opleiding, Workshop of het Supervisie traject deelneemt.

3. Totstandkoming overeenkomst

De overeenkomst komt tot stand door het volgen van de aanmeldingsprocedure via de website. Na aanmelding via de website krijgt de Deelnemer een bevestigings-email van MV. Daarna neemt MV (of een medewerker) zo spoedig mogelijk contact op over de vervolgstappen.

Een aanmelding is definitief wanneer de Deelnemer van MV schriftelijk (per e-mail) bevestiging heeft gehad van definitieve deelname.

De Deelnemer heeft gedurende 14 werkdagen na het sluiten van de overeenkomst het recht de overeenkomst zonder opgave van reden kosteloos te ontbinden.

Bij de opleidingen en workshops zijn koffie en thee inbegrepen voor een lunch moet zelf gezorgd worden. Eventuele reis-, overnachtings- en overige verblijfkosten zijn niet in de deelnamekosten inbegrepen.

Materiaal is bij workshops meestal en bij opleidingen deels bij de prijs inbegrepen. Raadpleeg altijd de website of de studiegids voor de juiste informatie. Boeken en andere literatuur zijn nooit bij de prijs inbegrepen.

4. Wachtlijst

Is op het moment van de aanmelding de opleiding of de workshop volgeboekt, dan wordt de Deelnemer op een wachtlijst geplaatst. De Deelnemer krijgt hiervan bericht per e-mail.

Zodra een plaats vrijkomt, wordt in principe de volgorde van de wachtlijst gehanteerd. MV neemt telefonisch of per e-mail contact met je op.

5. Betalingen

MV brengt de deelnamekosten in rekening door middel van een factuur.

Voor opleidingen en supervisie-trajecten is in overleg een gespreide betaling mogelijk. Gespreide betaling ontslaat deelnemers niet van de verplichting de volledige deelnamekosten te voldoen.

Aan gespreide betaling zijn administratiekosten per betaling verbonden. (€ 25,- per betaling prijspeil 2023)

Bij betaling van de factuur of facturen door een derde partij, blijft de Deelnemer zelfverantwoordelijk dat het volledige bedrag betaald wordt.

Bij te late betaling van de deelnamekosten en termijnen:

Je bent in verzuim vanaf het verstrijken van de betalingsdatum.

a) Indien je niet tijdig aan je betalingsverplichting(en) voldoet, sturen wij een herinnering. Je krijgt dan alsnog na ontvangst van de herinnering 14 dagen extra de tijd om te betalen.

b) Als je na het verstrijken van deze termijn nog niet hebt betaald, zijn we gerechtigd over het nog verschuldigde bedrag de wettelijke rente in rekening te brengen en de buitengerechtelijke incassokosten. Deze incassokosten bedragen maximaal: 15% over openstaande bedragen tot € 2.500,-; 10% over de daaropvolgende € 2.500,- en 5% over de volgende € 5.000,- met een minimum van € 40,-.

c) Wij kunnen ten voordele van jou afwijken van de genoemde bedragen en percentages.

Heb je je deelnamekosten niet geheel betaald voor het einde van het betreffende studiejaar dan wordt je niet toegelaten tot het nieuwe studiejaar.

5. Onderbreking van gestarte opleiding of workshop door deelnemer

Een opleiding, workshop of supervisie-traject kan alleen als geheel gevolgd worden.

Een gemiste (deel van een) bijeenkomst kan niet worden ingehaald.

Een opleiding onderbreken en vervolgen in een volgende opleidingsgroep is alleen in overleg en bij uitzonderlijke omstandigheden mogelijk. Onder uitzonderlijke omstandigheden verstaan wij langdurige ziekte van een deelnemer en overlijden van naaste familieleden.

Wanneer een Deelnemer een opleiding mag onderbreken wordt voor de nog te volgen vervolgbijeenkomsten een extra bedrag in rekening gebracht naar rato van het aantal opleidingsdagen.

Onderbreking van supervisietraject: Annuleren van een afspraak kan kosteloos tot uiterlijk 48 uur voor deze afspraak. Daarna is het volledige bedrag verschuldigd. Nieuwe supervisie afspraken worden in rekening gebracht tegen een uurtarief van € 110,- (prijspeil 2024).

6. Annulering opleiding en workshop door deelnemer

De annuleringsregeling gaat in na de 14 dagen bedenktijd.

Annulering en afmelding van een opleiding of workshop kan alleen schriftelijk of per email en is pas definitief nadat MV dit heeft bevestigd.

Bij annulering door Deelnemer tot 45 kalenderdagen voor het begin van de opleiding krijgt de Deelnemer de deelnamekosten terug, verminderd met 10% van de deelnamekosten. We betalen binnen 30 dagen na onze bevestiging van de annulering het teveel betaalde bedrag terug.

Bij annulering binnen 45 kalenderdagen voor aanvang van de opleiding, workshop of supervisie traject of tijdens de opleiding is geen restitutie van de deelnamekosten meer mogelijk.

7. Annulering en/of onderbreking opleiding door MV

MV heeft het recht om – met opgave van redenen – de opleiding te annuleren of deelname van een Deelnemer te weigeren, in welke gevallen de Deelnemer recht heeft op terugbetaling van de volledige door de Deelnemer aan MV betaalde deelnamekosten.

MV behoudt zich het recht voor om bij bijzondere omstandigheden, zoals bijvoorbeeld het (tijdelijk) sluiten van het opleidingscentrum door maatregelen opgelegd vanuit de regering, een opleiding, workshop of supervisie traject te onderbreken dan wel te annuleren.

Wanneer MV een opleiding onderbreekt of tussentijds eindigt, heeft Deelnemer recht op restitutie van nog niet genoten opleidingsdagen, of een vervangend aanbod van opleidingsdagen. Onderbreking kan bij opleidingen ook het gevolg zijn van de beoordeling van ingeleverde werkstukken.

In het geval van fysiek geweld, stelen, pestgedrag, blijk geven van een denigrerende houding of andere ernstige overtredingen behouden wij ons het recht voor je per direct uit te sluiten van de opleiding. De deelnamekosten van het betreffende jaar blijft dan onverminderd verschuldigd en wordt niet gerestitueerd. MV neemt dit besluit en zal dit schriftelijk aan je meedelen.

8. Eigendom

Het auteursrecht op de door MV uitgegeven brochures, trainingsmaterialen, handboeken, handouts en welke andere in de opleiding of workshops gebruikte schriftelijke materialen dan ook, hierna te noemen "materialen", berust bij MV, tenzij een andere auteursrechthebbende op het werk zelf is aangegeven.

Gemaakte kunstzinnige werken tijdens de opleidingen en workshops en supervisietrajecten zijn eigendom van de deelnemer. Deze dient daar na afloop van de dag zelf voor te zorgen. Achtergelaten werken worden na 2 weken eigendom van MV.

Privacyreglement

MV en alle eventuele medewerkers gaan vertrouwelijk om met alle verkregen informatie van en over deelnemers.

Bij opleidingen geven we een naam en adreslijst vrij na de persoonlijk kennismaking. Elke deelnemer is vrij om aan te geven om op deze lijst te staan of niet. Verder delen wij geen informatie of nemen verzoeken daartoe in behandeling.

MV publiceert geen foto's met herkenbare gezichten zonder toestemming. Zowel opleiders als deelnemers maken geen foto's zonder toestemming.

Klachtenprocedure

MV en medewerkers willen graag leren van de ervaringen van deelnemers. Via onze communicatie en tijdens de bijeenkomsten proberen we zo transparant mogelijk te zijn over wensen, verlangens, eisen en regels van omgang. Toch kan het voorkomen dat je als deelnemer niet tevreden bent. Richt je feedback eerst tot de persoon die het betreft. Dat geldt zowel voor MV, de medewerkers als mede deelnemers. Mocht dit niet baten neem dan contact op met Marijke de Vries en leg je feedback aan haar voor. Samen kijken we naar een geschikte oplossing.

Wanneer de klacht blijft of de oplossing werkt niet stuur dan de klacht per email naar Marijke de Vries. Zij zal de ontvangst van de klacht per email bevestigen binnen 2 werkdagen. Zij probeert binnen 14 werkdagen de klacht op te lossen of geeft een indicatie van een redelijke termijn voor het oplossen van de klacht.

Mocht je het daar niet mee eens zijn dan kun je beroep instellen bij de klachtenfunctionaris. Stuur dan schriftelijk je klacht naar de klachtenfunctionaris (via Klachtenfunctionaris, Waterwolfweg 35, 2034 JK, Haarlem). Wij sturen je klacht ongeopend door naar de klachtenfunctionaris. De klachtenfunctionaris is Astrid Breg.

Bevestiging

De ontvangst van een klacht wordt door de klachtenfunctionaris zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 10 werkdagen schriftelijk aan de Deelnemer bevestigd.

Wederhoor

De klachtenfunctionaris zal de aangeklaagde zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 15 werkdagen, de klacht schriftelijk voorleggen en hem of haar om zijn of haar schriftelijke reactie vragen.

Toelichting

De klachtenfunctionaris stelt klager en aangeklaagde in de gelegenheid te worden gehoord over wat in de klacht is verwoord. Zowel de klager als de aangeklaagde kan de klachtenfunctionaris verzoeken samen, dan wel apart van elkaar te worden gehoord. De klachtenfunctionaris neemt daarin zelfstandig beslissingen.

Oplossing

De klachtenfunctionaris streeft ernaar om tot een oplossing te komen waarin de waarden en criteria van beide partijen worden gecombineerd en waar beide partijen tevreden mee zijn. Uitspraken van de functionaris zijn bindend voor MV, kunstzinnig therapeut.

Geheimhouding

De klachtenfunctionaris en eventuele externe deskundigen zijn tot geheimhouding verplicht.

Afhandeling

Een klacht wordt binnen 45 werkdagen na ontvangstbevestiging afgehandeld. Hiervan wordt een verslag gemaakt.

Beroep

De Deelnemer die de klacht heeft ingediend kan binnen 10 werkdagen na de uitspraak schriftelijk in beroep gaan tegen de beslissing. Hierbij dient de Deelnemer wel nieuwe, aanvullende informatie te presenteren.

Administratie

Alle documenten, e-mails en verslagen die betrekking hebben op een klacht worden gedurende twee jaar bewaard.

Afwijking termijnen

De in de klachtenprocedure genoemde termijnen kunnen verlengd worden in verband met vakantie of ziekte van de betrokkenen of de klachtenfunctionaris. De betrokkenen worden hiervan zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld.